

Népszerű értekezés a hangsúlyról in praxi.

HELTAI GÁSPÁR FABULÁI

A keselyűről meg egyéb apró madarokról.

A keselyű vendégséget hirdete az apró madarak között, avval hogy születésének napját ülleni akarná. Az apró madarak nagy örömmel elmenének a vendégségbe. És midőn mindnyájan egybegyűltenek volna, a keselyű bészará az ajtót és kezdé összefogdosni őket és koppasztani s egyenként megenni. Így lakának szegények az vendégségben.

Értelme:

E fabula inti a szegényeket és az alsó renden valókat, hogy az ő állapotjukban megmaradjanak s feljebb való rendre ne igyekezzenek hágni. És hogy megelégedjenek avval, amit az Úristen az ő jóvoltából nekik ad, noha nem igen sok az. Ne társalkodjanak egybe a nagy dúsokkal és döllyfösökkel, mert nem egybevalók ők. Hamar megváltoznak a nagy urak és legott kész a pálca. Ahogy közbeszéddel mondják: Vagy megette az eb a hájat, avagy nem, mindenképpen bűnös. Ezt is mondották a régiek: Nem jó a nagyurakkal egy tálból cseresznyét enni, mert legott homlokodra lövöldözik az magokat. Ha nem ehetel igen borsost és gyömbérest, találsz sót, tormát s egyebet, elégedjél meg vele. A bölcs Salamon pedig azt mondja: Hogy jobb tenéked a darab száraz kenyered, igazsággal és csendes lelkiezmérettel, hogynemmint a gazdagnak az ő nagy sok fűszeres tál étke. Így vagyton.

A farkasról meg a kecskegödölyécskéről.

Mikoron a kecske gödölyécskéjét már annyira felnevelte volna, hogy fűre kapathatta, elméne a mezőre egy kevés fűért. Mielőtt útra indula, meghagyá a gödölyécskének, hogy jól bézárná belül az aklot és senkit bé ne bocsátana honn nem létében. Mert, úgy monda, sok ellenségeink vagynak, jó fiam, kik szünetlen megkerengik a házat, igen fene vadak, ha beférközhetnek, nyilván lehúznák a bőrdet s ködmen nélkül maradnál. Midőn ezokáért az anyja elment volna a mezőre, legott odajuta egy farkas az akolhoz s elvékonyítván szavát, kecske módra kezde szóllani, oda be az akolba, a gödölyécskének, mondván: Édes fiam, nyisd meg az ajtót. Nyisd meg hamar. Én vagyok anyád! Felele a gödölyécske: Kicsoda vagy? Monda a farkas: Nyisd meg hamar, én vagyok anyád! A gödölyécske kinéze egy résecskén és látván a farkast, monda: Ide ugyan bé nem jössz, mert anyámnak nincsen olyan hosszú farka, mint látom, hogy tenéked vagyon. A fogad is másképpen áll, hogynemmint az anyámnak. Aztán hogyha az anyám velem szól, akkoron örömmel és vigassággal hallgatom az ő szavát, de hogy te szólasz, noha olyan szavad vagyon is, mint az anyámnak, azért ugyan minden szőrem borzad belé. Bizony minden nemzetségemnek halálos ellensége vagy. Ezért nem nyitom meg az ajtót. Maradj csak ott kinn. Hallván ezt a farkas, fogait csikorgatván elpironkodék onnét.

Értelme:

E fabula inti a szüléket, hogy idején gondját viseljék az ő magzatjuknak, azokat oktassák és értelemre és bölcsességre tanítsák. Főképpen az Istennek ígéire és félelmére. Mert noha gyermekek még, azért őutánok is jár az ördög és okot keres hozzá, hogy elveszejtse őket. Ennekutánna inti e fabula a gyermekeket is, hogy az ő szüléiknek engedelmeskedjenek, oktatásaikat s tanításaikat vegyék és megfogadják. Idején megtanulják a keresztyéni tudománynak sommáját a Katekizmusból, gyakorta imádkozzanak, hogy az Isten Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus, az ő szolgálai által, azaz a szent Angyalok által megőrizze őket az ördögtől. Kövessék nagy szorgalmatossággal szüléiknek jó tanácsokat, ne kövessék a hízelkedőknek gonoszra való intéseit, oltalmazzák magokat a gonosz társaságtól, mert így megmaradhatnak és jól lészen dolguk. Mert noha Isten vagyon, azért ugyan Ördög is vagyon. Még nem vesze oda a tóba. Bizony, így vagyon.